

У С Т А В НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Приет от Общото събрание на Българската академия на науките, обн., ДВ, бр. 34 от 22 април 1994 г., изм. ДВ. бр.33 от 11 Април 2003г.

Г л а в а

п ъ р в а

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Българската академия на науките (БАН) е национална автономна организация за научни изследвания. Тя се състои от академичните институти и другите самостоятелни звена, както и от общността на академиците (действителните членове), член-кореспондентите (дописните членове) и чуждестранните членове на БАН.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Академичният състав на БАН се състои от членове на БАН, които са: академиците (действителни членове), член-кореспондентите (дописни членове), хабилитираните учени на основна работа в академията (асоциирани членове), чуждестранните членове и почетните членове на БАН.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Научният състав на БАН обхваща членовете на академичния състав на БАН и нехабилитираните учени с научни степени и/или звания, които са на основна работа в БАН.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Академичната общност в БАН обхваща членовете на научния състав, специалистите изследователи с висше образование и докторантите.

(5) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Българската академия на науките е юридическо лице.

Чл. 2. (1) В БАН се извършва научна дейност в съответствие с общочовешките ценности, националните традиции и интереси. Тя участва в развитието на световната наука и съдейства за умножаване на духовните и материалните ценности на нацията.

(2) В БАН не могат да съществуват и да извършват дейност структури на политически партии и движения. Нейните звена не могат да изпълняват поръчки, обслужващи политическата дейност на партии и движения.

(3) В БАН не могат да съществуват и да извършват дейност военизирани структурни звена, подлежащи на контрол и отчет към Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи.

Чл. 3. Българската академия на науките:

1. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) определя приоритетите на изследователската си дейност, организира и извършва фундаментални и приложни научни изследвания в съответствие с националните интереси и световните тенденции и съдейства за използването на получените резултати;

2. изследва природата, историята, културата, езика, обществената система на България и приносите на нацията към световната цивилизация;

3. извършва изследователска и експертна дейност по проекти и програми с международно, национално и регионално значение;
4. съставя прогнози, програми и проекти за развитието на страната;
5. извършва подготовка на висококвалифицирани специалисти самостоятелно и съвместно с висшите училища;
6. издава научни трудове и популяризира резултатите от научните изследвания;
7. осъществява сътрудничество с научноизследователски, учебни и други организации в страната и в чужбина, членува в международни организации и участва в тяхната дейност;
8. създава, опазва и предоставя за ползване научни резултати, данни, сбирки и обекти от общонационално значение;
9. извършва и дейности, свързани с провежданите от нея научни изследвания и приложението на научните резултати;
10. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) избира академиците (действителните членове), член-кореспондентите (дописните членове) и чуждестранните членове в областта на науката, културата и изкуството.

Чл. 4. Годишните отчети за научната и финансовата дейност на БАН се публикуват.

Г л а в а

в т о р а

СТРУКТУРА НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 5. (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Българската академия на науките се състои от самостоятелни научни, специализирани и общоакадемични помощни звена, от звена, извършващи стопанска дейност, от ръководните органи на БАН и техните обслужващи звена, от общността на академиците (действителните членове), член-кореспондентите (дописните членове) и чуждестранните членове на БАН.

Чл. 6. Самостоятелните научни звена са постоянни и временни.

Чл. 7. Постоянни научни звена са институтите и централните лаборатории.

Чл. 8. Временни научни звена са академичните изследователски групи.

Чл. 9. Основната дейност на академичните специализирани звена е разпространяването и популяризирането на научни знания.

Чл. 10. Общоакадемичните помощни звена обслужват всички академични звена.

Чл. 11. Звената, извършващи стопанска дейност, осигуряват прилагането и оползотворяването на научните резултати, получени в БАН, по икономически изгоден за нея начин.

Чл. 11а. (Нов - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Постоянните научни звена, академичните специализирани звена, общоакадемичните помощни звена и звената, извършващи стопанска дейност, са юридически лица.

Чл. 12. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Общността на академиците (действителните членове), член-кореспондентите (дописните членове) и чуждестранните членове на БАН формира свои събрания и отделения.

Г л а в а

т р е т а

РЪКОВОДНИ ОРГАНИ И УПРАВЛЕНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 13. Ръководни органи на БАН са Общото събрание, Управителният съвет и председателят на БАН.

Чл. 14. (1) Общото събрание е висш колективен орган за управление на БАН.

(2) Членовете на Общото събрание се избират с тайно гласуване от учените с научна степен или звание в постоянните научни звена със следната представителност на всяко от тях: при научен състав на звеното до 44 души включително - един член; от 45 до 74 души включително - двама; от 75 до 104 души - трима; над 104 души - четирима.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За членове на Общото събрание се избират членове на академичния състав, които са на основна работа в БАН.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Мандатът на членовете на Общото събрание е четиригодишен.

(5) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Председателят, заместник-председателите и главният научен секретар на БАН по право са членове на Общото събрание.

Чл. 15. (1) Прекратяването на членство в Общото събрание става:

1. по собствено желание;
2. при невъзможност за участие в работата на Общото събрание и при фактическо неучастие за период, определен от правилата по чл. 17;
3. при отзоваване, което се извършва по реда на избирането;
4. при напускане на БАН.

(2) Решение за прекратяване на членството по т. 2 на ал. 1 се взема от Общото събрание.

(3) Попълване на оваканти места в Общото събрание се извършва по реда на чл. 14, ал. 2. Мандатът на новоизбраните членове изтича с мандата на Общото събрание.

Чл. 16. (1) Общото събрание на БАН:

1. приема, изменя и допълва Устава на БАН;

2. определя броя, избира и освобождава членовете на Управителния съвет на БАН и осъществява контрол върху дейността на Управителния съвет;
3. избира и освобождава председателя на БАН;
4. по предложение на председателя определя броя на заместник-председателите (не повече от трима), избира и освобождава заместник-председателите и главния научен секретар на БАН;
5. по предложение на председателя избира и освобождава научните секретари на БАН;
6. избира постоянни и временни комисии и общоакадемични експертни съвети;
7. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) приема правилници за реда, начина и условията за обявяване и провеждане на конкурси и за избор на академици (действителни членове), член-кореспонденти (дописни членове), чуждестранни и почетни членове на БАН;
8. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) прави предложения до Събранието на академиците (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) за иницииране процедура за отнемане на званията академик (действителен член) и член-кореспондент (дописен член) на БАН;
9. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) избира почетните членове на БАН;
10. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) определя научната политика (стратегия, приоритети и основни направления на научната дейност) и приема концепции за международната дейност на БАН;
11. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) утвърждава бюджета на БАН и приема неговото разпределение;
12. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) приема годишните отчети за научната и финансовата дейност на БАН;
13. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) създава, преустройва и закрива след експертиза научни и други самостоятелни звена на БАН;
14. (предишна т. 11 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) взема решения за извършване на капитално строителство и за разпореждане с недвижими имоти, собственост на БАН;
15. (предишна т. 12 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) учредява академични награди за научни постижения;
16. (предишна т. 13 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) прави по съответния ред предложения за промени в законодателството;
17. (предишна т. 14 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) взема решения и по други важни въпроси от дейността на БАН и вътрешноакадемични спорове, които не са предоставени за решаване от този устав на друг ръководен орган.

(2) Решенията по т. 1 на ал. 1 се вземат с явно поименно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Решенията по ал. 1, т. 11 и 13 се вземат с явно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Решенията по ал. 1, т. 8 се вземат с тайно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Изборите по ал. 1, т. 2, 4, 5 и 9 се извършват с тайно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание.

(6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Изборите по т. 3 на ал. 1 се извършват:

1. с тайно гласуване и мнозинство повече от половината от списъчния състав на Общото събрание;

2. при необходимост се провежда втори таен избор, в който участват двамата кандидати, получили най-много гласове при първия избор;

3. ако нито един от кандидатите не получи предвиденото по т. 1 мнозинство, насрочва се нов избор.

Чл. 17. Дейността на Общото събрание се осъществява въз основа на Закона за Българската академия на науките, на този устав и на правила, приети от Общото събрание.

Чл. 18. (1) Избори за ново Общо събрание се произвеждат най-късно два месеца след изтичане на мандата или при саморазпускане на предишното Общо събрание.

(2) Новоизбраното Общо събрание се свиква на първото си заседание от председателя на БАН в двуседмичен срок след приключването на изборите и се председателства от него. Заседанието е редовно, ако присъстват не по-малко от две трети от членовете от списъчния състав на събранието. На това заседание Общото събрание избира свое ръководство.

Чл. 19. (1) Ръководството на Общото събрание се състои от председател, двама заместник-председатели и секретар. Те се избират по реда на чл. 16, ал. 5.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Едно и също лице не може да бъде едновременно член на ръководството на Общото събрание и на основния състав на Управителния съвет.

Чл. 20. (1) Общото събрание се свиква на заседания от председателя на Общото събрание по искане на една десета от неговите членове или по искане на председателя на БАН.

(2) Общото събрание може да взема решения, ако присъстват повече от половината членове от списъчния му състав. Решенията се вземат с обикновено мнозинство освен в случаите, за които е предвидено друго.

(3) Заседанията на Общото събрание са публични.

Чл. 21. (1) Председателят на Общото събрание:

1. представлява Общото събрание;
2. предлага проект за дневен ред на заседанията;
3. открива, ръководи и закрива заседанията на Общото събрание и осигурява реда при провеждането им;
4. удостоверява с подписа си съдържанието на приетите от Общото събрание решения.

(2) Заместник-председателите на Общото събрание заместват председателя в негово отсъствие или по негово нареждане и заедно със секретаря на Общото събрание го подпомагат и извършват възложени им от него дейности.

Чл. 22. (1) Управителният съвет на БАН има основен и разширен състав.

(2) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За членове на основния състав на Управителния съвет се избират за срок четири години асоциирани, действителни и дописни членове на БАН, които са на основна работа в БАН, като се спазва представителността на научните направления в академията.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Основният състав на Управителния съвет се състои от 25 членове.

(4) Председателят, заместник-председателите, главният научен секретар и научните секретари на БАН са по право членове на Управителния съвет.

(5) Директори на самостоятелни звена не могат да бъдат членове на Управителния съвет на БАН.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В разширения състав на Управителния съвет се включват с право на съвещателен глас:

1. ръководители на държавни институции, висши училища и други организации; решение за включване на такива членове се взема от Общото събрание;
2. председателят на Общото събрание е член на разширения състав на Управителния съвет.

Чл. 23. (1) Прекратяването на членството в Управителния съвет става:

1. по собствено желание;
2. при невъзможност за участие в работата на Управителния съвет за дълъг период;
3. при отзоваване по реда на избирането;
4. при напускане на БАН.

(2) Решение за прекратяване на членството по т. 2 на ал. 1 се взема от Общото събрание.

(3) Попълването на оваканти места в Управителния съвет се извършва по реда на избирането. Мандатът на новоизбраните членове изтича с мандата на Управителния съвет.

Чл. 24. (1) Управителният съвет на БАН:

1. подготвя и предлага проекти на решения на Общото събрание за създаване, преустройство и закриване на академични звена, за снабдяване със скъпа уникална апаратура и технически съоръжения и за режима на тяхното ползване, за извършване на капитално строителство, за разпореждане с недвижими имоти на академията и за разпределение на бюджета и;
2. осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание;
3. избира на конкурсна основа с тайно гласуване директорите на постоянните научни звена;
4. изработва правила за прилагане на този устав, които се приемат от Общото събрание;
5. разработва съвместно със синдикатите социалните програми на академията и осигурява тяхното изпълнение;
6. организира общоакадемичното международно сътрудничество;
7. организира периодично атестиране на самостоятелните научни звена;
8. създава функционални структури за координация и подпомагане на управленската си дейност и за осъществяване на вътрешно- и извънакадемични връзки;
9. създава, преустройва и закрива звена, обслужващи ръководните органи на БАН;
10. спира изпълнението на решения от ръководни органи на самостоятелни академични звена, противоречащи на Закона за Българската академия на науките и на този устав, и внася въпросите за решаване в Общото събрание;
11. организира създаването и поддържането на база данни за научните направления в БАН въз основа на годишните планове и отчети на самостоятелните академични звена;
12. прави предложения пред правителството за данъчни облекчения в съответствие със закона.

(2) Управителният съвет взема решения с мнозинство повече от половината от списъчния си състав. Решения, свързани с материална отговорност, се вземат с поименно гласуване.

(3) Председател на Управителния съвет е председателят на БАН.

(4) Управителният съвет отчита дейността си пред Общото събрание.

(5) Решенията на Управителния съвет могат да се обжалват пред Общото събрание.

Чл. 25. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За председател на БАН се избира изтъкнат български учен, академик (действителен член) или член-кореспондент (дописен член) с

признати приноси в науката и с утвърден международен престиж за срок четири години.

(2) Председателят на БАН:

1. представлява БАН в страната и в чужбина;
2. разпорежда се с бюджета на БАН и с нейните фондове съобразно с решенията на Общото събрание;
3. назначава заместник-председателите, главния научен секретар и научните секретари след избора им от Общото събрание;
4. назначава избраните от Управителния съвет директори на самостоятелните академични звена, както и общоакадемичния административен и помощен персонал по установения законов ред;
5. организира и ръководи изпълнението на общоакадемични задачи;
6. сключва договори с научни учреждения и висши училища в страната и в чужбина, по които БАН е страна;
7. сключва споразумения с централните ръководства на синдикалните организации в БАН;
8. след изтичане на мандата или след саморазпускане на Общото събрание обявява процедурата и срока за избор на ново Общо събрание;
9. изпълнява и функции, които му се възлагат с нормативни актове, с решения на Общото събрание или произтичат от договори, по които БАН е страна;
10. (нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) председателства Събранието на академиците (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) на БАН.

Чл. 26. (1) Предсрочното прекратяване на мандата на председателя на БАН става:

1. по собствено желание;
2. при невъзможност да изпълнява функциите си;
3. при отзоваване по реда на избирането.

(2) Решение за прекратяване на мандата на председателя на БАН по т. 2 на ал. 1 се взема от Общото събрание.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) В тримесечен срок след прекратяването на мандата Общото събрание избира нов председател на БАН.

Чл. 27. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За заместник-председатели на БАН се избират доктори на науките, професори, старши научни сътрудници I степен, член-кореспонденти (дописни членове) или академици (действителни членове) на основна

работа в БАН с признати приноси в науката и с утвърден международен престиж за срок четири години.

(2) Заместник-председателите подпомагат председателя на БАН в дейността му, заместват го, когато отсъства, и изпълняват възложени им от него функции.

Чл. 28. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За главен научен секретар се избира доктор на науките, професор, старши научен сътрудник I степен, член-кореспондент (дописен член) или академик (действителен член) на основна работа в БАН за срок четири години.

(2) Главният научен секретар е пръв помощник на председателя при оперативното управление на БАН.

Чл. 29. Предсрочното прекратяване на мандатите на заместник-председателите и на главния научен секретар става при условията и по реда на чл. 26.

Чл. 30. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За научни секретари се избират хабилитирани учени на основна работа в БАН за срок четири години.

(2) Научните секретари подпомагат председателя и главния научен секретар в оперативното управление на БАН.

Чл. 31. Предсрочното прекратяване на мандата на научните секретари става по предложение на председателя на БАН при условията и по реда на чл. 26.

Г л а в а

ч е т в ъ р т а

САМОСТЯТЕЛНИ НАУЧНИ ЗВЕНА В БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Раздел I.

Постоянни научни звена

Чл. 32. (1) Постоянните научни звена - институти и централни лаборатории, са автономни.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.).

Чл. 33. (1) Съобразно със своя предмет на дейност постоянното научно звено има следните основни задачи:

1. да извършва фундаментални и приложни научни изследвания, като при необходимост пряко участва в прилагането на научните резултати;
2. да обучава студенти на договорна основа с висшите училища, като им предоставя възможност за участие в научноизследователския процес;
3. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) да подготвя докторанти и висококвалифицирани специалисти чрез следдипломна квалификация.

(2) Според предмета на дейността си постоянното научно звено взема участие и в дейности по чл. 2, ал. 2 от Закона за Българската академия на науките.

Чл. 34. Ръководни органи на постоянното научно звено са:

1. общо събрание на учените;
2. научен съвет;
3. директор.

Чл. 35. (1) Общото събрание на учените включва всички лица с научно звание или научна степен на основна работа в постоянното научно звено.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Общото събрание на учените избира свой председател за срок четири години.

(3) Директорът, заместник-директорите и научният секретар не могат да бъдат избирани за председател на общото събрание на учените.

(4) Общото събрание на учените се свиква от неговия председател, от директора на постоянното научно звено, от председателя на научния съвет, както и по предложение на една пета от своите членове.

Чл. 36. Общото събрание на учените:

1. приема, изменя и допълва правилника за дейността на постоянното научно звено;
2. избира и отзовава своите представители в Общото събрание на БАН;
3. избира, променя и допълва състава на научния съвет на постоянното научно звено;
4. съвместно с научния съвет приема научноизследователския и финансовия отчет на постоянното научно звено;
5. обсъжда програмите на кандидатите за директор на постоянното научно звено по обявен конкурс и изпраща протоколите от обсъждането на Управителния съвет на БАН.

Чл. 37. (1) Общото събрание на учените може да взема решения, ако присъстват повече от половината членове от списъчния му състав. Решенията се вземат с явно гласуване и с мнозинство повече от половината от присъстващите на събранието с изключение на случаите по т. 2 и 3 на чл. 36, за които решенията се вземат с тайно гласуване и с мнозинство повече от половината от редуцирания списъчен състав.

(2) Списъчният състав на общото събрание на учените не може да се редуцира с повече от една пета.

Чл. 38. (1) Научният съвет е колективен орган за научно ръководство на постоянното научно звено с четиригодишен мандат.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За членове на научния съвет се избират доктори на науките, хабилитирани учени, член-кореспонденти (дописни членове) и академици (действителни членове). Директорът е по право член на научния съвет.

(3) Броят на членовете на научния съвет на института не може да бъде по-малък от 15, а на централната лаборатория - по-малък от 11. Общият брой на членовете не може да надвишава 25 души. Броят на членовете, които не са на основна работа в постоянното научно звено, не може да надвишава една трета от общия брой на членовете на научния съвет.

(4) Съставът на научния съвет може да се обновява в рамките на мандата му при условията и по реда, предвидени за Общото събрание на БАН.

Чл. 39. (1) Научният съвет избира свой председател, заместник-председател и секретар за срока на мандата си с тайно гласуване и при мнозинство повече от половината от списъчния си състав.

(2) Научният съвет се свиква от председателя, от директора на постоянното научно звено или по искане на една пета от неговите членове.

Чл. 40. (1) Научният съвет:

1. определя научната политика на постоянното научно звено;
2. приема плановете за научноизследователската и учебната дейност на постоянното научно звено и заедно с общото събрание на учените - отчетите за тяхното изпълнение;
3. приема завършените планови и договорни изследвания;
4. приема по предложение на директора бюджета на постоянното научно звено и контролира изпълнението му;
5. взема решения за създаване и закриване на научни структурни звена в постоянното научно звено;
6. утвърждава предложените от директора заместник-директори и научен секретар;
7. избира с тайно гласуване ръководителите на структурните научни звена в постоянното научно звено;
8. взема решения за обявяване на конкурси за присъждане на научни звания и за освобождаване на лица с научни звания;
9. извършва избори за присъждане на научни звания, отнема научни звания, зачислява и отчислява аспиранти съгласно установения от закона ред;
10. утвърждава решения на директора за разпореждане с имоти, собственост на постоянното научно звено;
11. избира редакционните колегии на периодичните издания на постоянното научно звено и прави промени в тях. Избира редакторите на сборници;

12. взема решения за публикуване и разпространение на отчета на постоянното научно звено и по други въпроси за неговата дейност, предоставени му за решаване от този устав и от други нормативни актове;

13. утвърждава решенията на директора за участие на постоянното научно звено в търговски дружества и др.

(2) Заседанията на научния съвет са редовни, ако присъстват повече от половината от членовете на списъчния му състав, освен когато е предвидено друго. Решенията си научният съвет взема с обикновено мнозинство от присъстващите членове и с явно гласуване, освен когато е предвидено друго.

(3) Решенията си по т. 5, 6, 7, 8 и 10 на ал. 1 научният съвет взема с мнозинство повече от половината от списъчния състав.

(4) Заседанията на научния съвет са публични, освен когато законът предвижда друго.

Чл. 41. На мястото на член на научния съвет, който ще отсъства повече от осем месеца или не е присъствал на повече от две трети от заседанията през дадена календарна година, се избира друг.

Чл. 42. (1) (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Директор на постоянно научно звено може да бъде доктор на науките, хабилитиран учен с научна степен, член-кореспондент (дописен член) или академик (действителен член), който се назначава на основна работа в постоянното научно звено.

(2) Директорът се избира с конкурс от Управителния съвет на БАН за срок четири години.

(3) Условията, редът и начинът за провеждане на конкурсите се определят от Управителния съвет и се утвърждават от Общото събрание на БАН.

Чл. 43. (1) Предсрочното прекратяване на мандата на директора става:

1. по собствено желание;

2. при невъзможност да изпълнява функциите си;

3. по предложение на общото събрание на учените от постоянното научно звено, на научния съвет или на Управителния съвет на БАН;

4. при напускане на БАН.

(2) Решение по т. 2 и 3 на ал. 1 се взема от Управителния съвет.

(3) Конкурс за нов директор се обявява две седмици след прекратяване мандата на директора.

(4) При прекратяване на мандата по т. 1 и 3 на ал. 1 директорът изпълнява функциите си до постъпването на новоизбрания директор.

Чл. 44. (1) Директорът ръководи и управлява цялостната дейност на постоянното научно звено съгласно Закона за Българската академия на науките, този устав и правилника за дейността на постоянното научно звено.

(2) Директорът:

1. представлява постоянното научно звено пред всички органи и организации, юридически и физически лица в страната и в чужбина;
2. разпорежда се с бюджета на постоянното научно звено и неговите фондове;
3. организира и ръководи изпълнението на административните задачи на постоянното научно звено;
4. назначава и уволнява учените и помощния персонал в постоянното научно звено по установения от закона и този устав ред;
5. взема решения за разпореждане в интерес на постоянното научно звено с имущество, собственост на звеното, които се утвърждават от научния съвет;
6. взема решения за участие на постоянното научно звено в търговски дружества и др., които се утвърждават от научния съвет;
7. изпълнява и функции, които му се възлагат с нормативни актове, от ръководството на БАН или произтичат от договори, по които постоянното научно звено е страна.

Чл. 45. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Директорът назначава заместник-директорите и научния секретар на постоянното научно звено след обсъждане и утвърждаване от научния съвет на предложените от него кандидатури за срок от четири години.

(2) Заместник-директор може да бъде доктор на науките или хабилитиран учен на основна работа в постоянното научно звено. Той замества директора в негово отсъствие и може да ръководи определени направления от дейността на постоянното научно звено, възложени му с писмена заповед от директора.

(3) Научен секретар може да бъде доктор на науките или хабилитиран учен на основна работа в постоянното научно звено. Той подпомага директора в планирането и отчитането на научната и учебната дейност и осъществява други функции, възложени му от директора с писмена заповед.

(4) Помощник-директор по административно-стопанската дейност може да бъде назначен от директора в зависимост от обема и характера на тази дейност в постоянното научно звено. За нея той отговаря наравно с директора.

Чл. 46. (1) Научните структурни звена на постоянното научно звено се създават, преобразуват и закриват от научния съвет.

(2) Ръководител на научно структурно звено в постоянното научно звено може да бъде доктор на науките или хабилитиран учен на основна работа в звеното. Той се избира от научния съвет за срок четири години по предложение на членовете на научния съвет и/или на учените от структурното звено.

Раздел II.

Временни научни звена

Чл. 47. (1) Академичните изследователски групи са временни звена за извършване на научни изследвания по нови за БАН научни направления извън тематиката на постоянните научни звена, включително и рискови.

(2) Академичните изследователски групи се създават от Общото събрание на БАН по предложение на Управителния съвет след тематичен конкурс, обявен по решение на Общото събрание.

(3) При създаването на академичната изследователска група се определят:

1. срокът, за който се създава групата, и нейният ръководител;
2. материалното, кадровото и финансовото осигуряване на групата;
3. научният съвет, който ще осъществява научното обслужване на групата; при решаване на въпроси на групата този научен съвет се допълва с хабилитираните учени и докторите на науките от нея;
4. постоянното научно звено, което ще осъществява административното и счетоводното обслужване на групата.

(4) Дейността на академичната изследователска група се урежда с договор между Управителния съвет на БАН, ръководителя на групата и обслужващите я постоянни научни звена.

Чл. 48. След изтичане на определения от Общото събрание срок Управителният съвет организира атестирането на академичната изследователска група и прави предложение пред Общото събрание на БАН, което решава:

1. да създаде постоянно научно звено по проблематиката на групата;
2. да продължи срока за нейната дейност;
3. да включи групата в състава на постоянно научно звено с подходяща проблематика;
4. да закрие академичната изследователска група.

Г л а в а

п е т а

НАУЧЕН СЪСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 49. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) (1) Научният състав на БАН обхваща членовете на академичния състав на БАН и нехабилитираните учени с научни степени и/или звания, които са на основна работа в БАН.

(2) Членовете на научния състав:

1. провеждат научни и научно-приложни изследвания и подготвят кадри в звената на БАН;

2. осъществяват от името на БАН експертна и консултантска дейност в областта на своята компетентност, когато са упълномощени за това;

3. извършват дейност по популяризиране на постиженията на българските и чуждестранните учени;

4. представляват БАН в състава на организации и при прояви в страната и в чужбина, когато са упълномощени за това.

Чл. 50. (1) (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За академици (действителни членове) се избират български граждани, обогатили науката с особено значими постижения и получили широка известност и високо признание в страната и в чужбина.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За академици (действителни членове) според традициите на БАН се избират и български граждани, изтъкнати дейци на културата и изкуството, чиито постижения са с безспорно национално и общочовешко значение.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За член-кореспонденти (дописни членове) се избират български граждани, обогатили науката с важни постижения и получили известност и признание в страната и в чужбина.

(4) За чуждестранни членове на БАН се избират видни чуждестранни учени, които имат съществен принос за развитието на науката в България и за издигане на нейния международен престиж.

(5) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За почетни членове на БАН съгласно традицията на Академията, се избират лица с особени заслуги за развитието на науката, просветата и културата в България.

Чл. 51. (Предишен чл. 52, изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Изборът на нови академици (действителни членове), член-кореспонденти (дописни членове) и чуждестранни членове на БАН се извършва от академиците (действителните членове).

Чл. 52. (Предишен чл. 51 - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Академици (действителни членове) и член-кореспонденти (дописни членове)

се избират с конкурс, който се обявява веднъж на две години по определени клонове на науката.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Условието, редът, начинът за обявяване и провеждане на конкурсите, както и за избор на нови академици (действителни членове) и член-кореспонденти (дописни членове), се уреждат от правилник, приет от Общото събрание на БАН и утвърден от Събранието на академиците (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове), съгласно чл. 7 от Закона за БАН. При разногласие процедурата по приемане и утвърждаване на правилника се повтаря.

Чл. 53. (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Събранието на академиците (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове):

1. (изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) утвърждава правилник за избор на академици (действителни членове), член-кореспонденти (дописни членове) и чуждестранни членове на БАН;

2. прави предложения за учредяване на академичните награди и присъжда академичните награди.

Чл. 54. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) (1) Академиците (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) на БАН:

1. участват в събранието на академиците (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) и в проявите, организирани от това събрание;
2. съдействат за повишаване на общественя авторитет на БАН и за пропагандиране на постиженията ѝ;
3. подпомагат решаването на проблеми на науката в България и защитата на целостта, автономията и имуществото на БАН.

(2) Събранието на академиците (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове):

1. съгласувано с Общото събрание на БАН може да предизвика процедура за отнемане званието академик (действителен член) или член-кореспондент (дописен член), който с проявите си действа в ущърб на авторитета и интересите на БАН, грубо нарушава научната етика и за влязла в сила присъда за позорно деяние;
2. предложението за инициране на процедура за отнемане на званието академик (действителен член) или член-кореспондент (дописен член) може да бъде направено и по решение на Общото събрание на БАН.

(3) Редът за отнемане на званията академик (действителен член) и член-кореспондент (дописен член) се урежда с правилника по чл. 52, ал. 2.

(4) Академиците (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) могат по собствено желание да се отказват от притежаваното звание.

(5) Чуждестранните членове на БАН:

1. съдействат за по-широкото разпространение на информация за постиженията и проблемите на науката в България сред международната научна общност;
2. могат да участват в заседанията на събранието на академиците (действителните членове) и член-кореспондентите (дописните членове) с право на глас.

Чл. 55. (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Академиците (действителните членове), член-кореспондентите (дописните членове) и чуждестранните членове получават безплатно Списание на БАН и изданията на академията по своята специалност.

Чл. 56. (1) Научните звания в БАН се дават по установения от закона ред.

(2) Научните длъжности в БАН съответстват на научните звания.

(3) Хабилитирани учени са професорите, доцентите и старшите научни сътрудници.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) За заемане на научната длъжност старши научен сътрудник II ст. (доцент) в БАН е необходима и научна степен, а за професор (ст. н. с. I ст.)—научната степен доктор на науките.

(5) Придобилите научно звание с конкурс, обявен от научно звено на БАН, в установения от закона срок сключват трудов договор с директора на звеното за заемане на съответната научна длъжност.

Чл. 57. (1) С учени, работили извън системата на БАН, както и с придобилите за първи път научно звание в академията, се сключва срочен трудов договор.

(2) При изтичане на срока на трудовия договор по ал. 1 и след атестиране научният съвет взема решение:

1. да се сключи безсрочен трудов договор със или без повишаване в научна длъжност;
2. да се сключи нов срочен трудов договор;
3. да се прекрати трудовият договор.

Чл. 58. (1) Дейността на учените в БАН се оценява периодично по критерии и методика, утвърдени от Общото събрание на академията, допълнени съобразно научната област от научния съвет на постоянното научно звено по процедура, определена в правилника по чл. 36, т. 1 от този устав.

(2) Правните последици от оценката на дейността на учения се определят от закона и този устав.

Чл. 59. Учени, избрани или назначени на ръководна длъжност в БАН и в самостоятелните структурни звена, запазват научната си длъжност.

Чл. 60. (1) Учени в БАН могат да бъдат назначавани на еквивалентна вакантна научна длъжност по същата специалност в друго самостоятелно научно звено на академията с тяхно съгласие и с решение на научния съвет на приемащото звено без конкурс.

(2) Учени в БАН могат да бъдат прехвърляни с тяхно съгласие в друго самостоятелно научно звено на академията с решение на двата научни съвета без конкурс при условие, че се запазва научната специалност.

(3) Учени, работещи по безсрочен трудов договор, след прекратяване на договора поради преобразуване или закриване на съответното научно звено могат да бъдат назначавани със срочен трудов договор на еквивалентна вакантна научна длъжност по същата специалност в научно звено на БАН с избор от научния съвет без конкурс.

(4) Учени в БАН, работещи по безсрочен трудов договор, които са назначени на работа извън академията по решение на Народното събрание, президента на републиката или Министерския съвет, след прекратяване на тази работа се възстановяват по тяхно искане без конкурс на еквивалентна научна длъжност от председателя на БАН при условие, че съответната научна дейност е запазена.

Чл. 61. (1) (Изм. – ДВ, бр. 33 от 2003 г.) След пенсионирането си докторите на науките, хабилитираните учени, член-кореспондентите (дописните членове) и академиците (действителните членове) в БАН:

1. могат с решение на научния съвет да продължат да участват в научната работа и подготовката на кадри в научното звено, където са работили;
2. остават членове на научния съвет до края на мандата му и могат да бъдат избирани за външни членове на научен съвет по съответната специалност.

(2) Навършилите пенсионна възраст учени остават на изборните си ръководни длъжности до изтичане на мандата им.

Г л а в а ш е с т а

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ НАУЧНИТЕ ЗВЕНА В БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ И С ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ

Чл. 62. Академични научни звена могат да се обединяват функционално за осъществяване на обща стратегия в определена(и) научна(и) област(и), за изграждане на съвместна материална база, за изработване на общи научни решения, за управление на съвместна научна дейност и др.

Чл. 63. (1) За координация и интеграция на дейността си самостоятелните научни звена на БАН в определена научна област могат да формират съвети на директорите на доброволни начала на принципа на общата заинтересуваност.

(2) Съветите на директорите съдействат за координацията и интеграцията на научните звена по:

1. изработване, обобщаване и преценка на прогнози, програми и др. на научните звена за развитието на съответните научни области;
2. подготовка и изпълнение на междуинститутски изследователски проекти и на проекти за развитие на обща материална база;
3. провеждане на национални и международни научни конгреси, конференции, симпозиуми, колоквиуми и съвещания.

Чл. 64. В БАН могат да се формират междудисциплинарни координационни научни съвети за развитие на междинни научни области. Решение за формирането им взема Управителният съвет на академията по предложение на научните съвети на заинтересуваните звена.

Чл. 65. Българската академия на науките и нейните научни звена могат да създават или да участват в национални координационни съвети, асоциации, научни дружества и комитети по отделни или комплексни научни направления. Решение за такова участие вземат съответно Управителният съвет на академията или научните съвети на звената.

Чл. 66. С решение на Управителния съвет на БАН и/или на научните съвети на нейни научни звена могат да се създават самостоятелно или съвместно с висши училища и други организации от страната и чужбина:

1. постоянни или временни изнесени (регионални) лаборатории или проблемни групи за изследване и решаване на регионални проблеми, за научно обслужване по договор на стопански, социални и други дейности на териториални общности;

2. семинари, курсове и др. за подготовка и за повишаване на квалификацията на наши и чуждестранни научни кадри.

Чл. 67. Българската академия на науките, нейните научни звена и учени в рамките на своята компетентност могат без разрешение:

1. да установяват връзки и сътрудничество с академии, висши училища, други научни звена и учени от страната и чужбина;
2. да членуват в международни научни асоциации, организации, дружества и др. и да сътрудничат с тях.

Чл. 68. Българската академия на науките и нейните самостоятелни научни звена могат:

1. да извършват обмен на наши и чужди учени и да ги привличат за работа по тематика от взаимен интерес;
2. да извършват обмен на наши и чужди учени за временна работа и за повишаване на квалификацията им;
3. да участват в специализирани информационни системи и звена от страната и чужбина и да получават необходимото им информационно обслужване.

Г л а в а с е д м а

ИМУЩЕСТВО И БЮДЖЕТ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 69. (1) Българската академия на науките има право на собственост и на други вещни права върху терени, сгради, машини, съоръжения, апаратура, обзавеждане, книги, ценни книжа и други движими вещи, вземания, патенти, ноу-хау, дялово участие в търговски дружества и други права, предоставени и от Народното събрание или придобити чрез покупко-продажба, дарение, замяна, завещание или по друг начин.

(2) Самостоятелните академични звена имат право на собственост и други вещни права, изброени в ал. 1, които са придобили със собствени средства, чрез дарение, завещание или по друг възмезден или безвъзмезден начин.

(3) На постоянно научно звено може да се предостави чрез договор правото на ползване на имущество на БАН по реда на чл. 78 от този устав.

(4) Българската академия на науките не може да взема наем за движимо и недвижимо имущество, ползвано от нейните самостоятелни научни звена.

Чл. 70. При закриване на самостоятелните звена имуществото им преминава в собственост на БАН.

Чл. 71. (1) Ползването и разпореждането с недвижими и движими вещи, придобити по дарение или завещание, се осъществява съобразно изричната воля на дарителя или завещателя.

(2) При отсъствие на изрична воля на дарителя или завещателя решения се вземат от научния съвет на звеното, а ако такъв липсва, от Общото събрание на БАН.

Чл. 72. Самостоятелните звена на БАН нямат право да се разпореждат с недвижимите и движимите вещи, вземанията и другите права, които са собственост на академията по смисъла на чл. 69, ал. 1.

Чл. 73. (1) Българската академия на науките не отговаря за задълженията на самостоятелните си звена, както и те не отговарят за задълженията на академията и на други нейни самостоятелни звена.

(2) По решение на Общото събрание на БАН в изключителни случаи академията може да обезпечава поети от научните звена задължения и да отговаря за техни задължения.

Чл. 74. (1) Българската академия на науките и самостоятелните и звена могат да образуват и да участват в търговски дружества и други организации, чийто предмет на дейност е свързан с провежданите научни изследвания и прилагане на научни резултати с цел да се осигурява и подпомага научната дейност.

(2) Председателят, заместник-председателите, главният научен секретар, научните секретари и членовете на основния състав на Управителния съвет на БАН, директорите, заместник-директорите, помощник-директорите и научните секретари на постоянните научни звена и ръководителите на другите самостоятелни звена не могат да бъдат членове на управителни съвети на търговски дружества и други подобни, освен ако представляват съответните звена.

Чл. 75. (1) Бюджетът на БАН се формира от субсидии от държавния бюджет, приходи от изследователска дейност и от други източници.

(2) Бюджетите на самостоятелните звена на БАН се формират от отчисления от бюджета на академията, от приходи от изследователска дейност и от други източници.

Чл. 76. (1) Средствата от бюджета на БАН се изразходват за:

1. финансиране на научноизследователската и издателската дейност;
2. подготовка на кадри;
3. развитие и поддръжка на материалната база;
4. издръжка на общоакадемични и общоинститутски нестопански дейности.

(2) Средства от бюджета на БАН не могат да се използват за издръжка на стопански дейности.

(3) Постоянните научни звена учредяват фонд "Издателска дейност", който се формира от реализирането на научната продукция и не може да се ползва за други цели.

Чл. 77. (1) Българската академия на науките стимулира спомоществователството от български и чуждестранни физически и юридически лица чрез учредяване на поименни фондации, фондове, награди, стипендии и гарантира полезното им използване.

(2) Целите и резултатите от спомоществователството и дарителството, както и цялата дейност, свързана със събиране и изразходване на средствата, са открити за обществен контрол. Българската академия на науките и постоянните научни звена публикуват годишни отчети за посочените дейности.

Чл. 78. Всички въпроси по тази глава се уреждат с правила.

Г л а в а о с м а

ИЗДАТЕЛСКО-ПОЛИГРАФИЧЕСКА И НАУЧНО-ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Чл. 79. (1) Българската академия на науките, нейните самостоятелни научни и специализирани звена, както и отделни учени подготвят, издават и разпространяват научни трудове, списания, сборници със статии, научни каталози, библиографии, речници, енциклопедии, албуми и научнопопулярни трудове.

(2) За осъществяване на дейността по ал. 1 БАН и нейните научни и специализирани звена, както и отделни учени могат да сключват издателски договори с Издателството на БАН или с други издателства.

Чл. 80. (1) Централната библиотека на БАН осигурява библиотечното, библиографското и информационното обслужване в научните области по профила на академията.

(2) Централната библиотека на БАН:

1. организира и ръководи методически мрежа от специализирани библиотеки в системата на БАН;

2. извършва международен книго- и информационен обмен.

(3) Към Централната библиотека функционира и звено за научна информация.

(4) Цялостната дейност на Централната библиотека се урежда с правилник, приет от Общото събрание на БАН.

Чл. 81. (1) Научният архив на БАН е самостоятелно специализирано звено с предмет на дейност: комплектуване, научно-техническа обработка, научна експертиза, запазване и реставрация на архивни документи, както и тяхното използване. Той ръководи методически звената на академията по тяхната работа с деловодства и архиви.

(2) Цялостната дейност на научния архив се урежда с правила, приети от Общото събрание на БАН.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2003 г.) Заварените научни сътрудници, старши научни сътрудници, доценти и професори, които не отговарят на изискванията на чл. 56, ал. 4, запазват научните си длъжности до приемане на нов Закон за научните степени и научните звания от Народното събрание.

(2) Директори на звена в БАН, назначени след конкурс до 1 юли 1992 г., могат да бъдат преутвърдени от Управителния съвет на БАН без нов конкурс.

§ 2. След приемане на устава на БАН Общото събрание:

1. избира ръководство и Управителен съвет на БАН в срок от три седмици;

2. приема концепция за реструктуриране на БАН и осъществява основните промени, произтичащи от нея.

§ 3. (1) Мандатът на Общото събрание на БАН приключва с назначаване на директорите на структурните звена.

(2) Общото събрание изпълнява функциите си до избора на ново Общо събрание на БАН.

§ 4. Изпълнението на този устав се възлага на председателя на БАН.

§ 5. Този устав е изработен въз основа на Закона за Българската академия на науките (ДВ, бр. 85 от 1991 г.) и отменя Устава на Българската академия на науките, утвърден с Указ № 1029 на Държавния съвет на НРБ от 1973 г. (ДВ, бр. 38 от 1973 г.), изменен и допълнен с Указ № 1105 на Държавния съвет на НРБ от 1977 г. (ДВ, бр. 59 от 1977 г.).

Този устав е приет от Общото събрание на Българската академия на науките на 29 юни 1992 г.